

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
2 Octombre st. v.
14 Octombre st. n.

Ese in fie-care dumineca.
Redacțiunea în
Közép-utca nr. 395.

Nr. 40.

ANUL XIX.
1883.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$,
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România 25 lei.

Hora regimentului 50.

Redicați cu veselie
Stégul nostru 'ncununat,
Care 'n foc de bătălie
Tot la 'nvingeri ne-a purtat!
Căci vederea lui ne pare
Ca pe cer un curcubeu,
Ce ne duce 'n farmecare
Până sus la Dumnezeu!

Ne deșteptă el în gând;
Voinicia triumfală
Ne 'ncălzește palpitând.
Câte cuie, câte fire,
Ochii noștri 'n el zăresc:
Sunt oglinzi de nemurire
De pe câmpul vitejesc.

Ne simțim ca și 'n bătaie,
Pușcile par că pocnesc,
Tunul urlă, spada taie,
Glonțe 'n șuer ne izbesc.
Vaet muge, vaet plânge,
Cai rincléză, fumu-i nor;
Stégul sboră crunt de sânge...
„Hurrah!” — sună 'nvingător!

Par că stăm ér la Custozza,
Monte-Vento, Olioși
Și prin vâni ne ferbe forța
S'avem éraš timpi frumoși.
Pentru lege și moșie,
Pentru tronul glorios,
Noi luptăm cu hărbăție
Și murim toți bucuros!

Căci suntem români de o sémă,
Și suntem născuți oșteni;
Vitejia ni e mamă,
Tată — câmp de resboieni;
Arma ni e soră dulce,
Glonțul este frate drag;
Și mărirea ce ne duce
Ni-i mirésa 'n cap cu stég

Pe câmpia cea de luptă
Mulți voinici ni-au sângerat;
Dar ei și cu spada ruptă
Stégul ni l'au apêrat.
Și 'nălțându-l cu mărire,
Fericii ni l'au intins,
Ca ș-o scumpă moștenire
Din trecutul cel nevins.

Redicați dar cu mândrie
Stégul nostru 'ncununat,
Care 'n foc de bătălie
Tot la 'nvingeri ne-a purtat!
Căci vederea lui ne pare
Ca pe cer un curcubeu,
Ce ne duce 'n farmecare
Până sus la Dumnezeu!

Iosif Vulcan.

Mórtea lui Miron Costin.

Marele cronicar al Moldovei, Miron Costin, care a continuat Letopisețul țării, ca să nu se uite lucrurile și cursul țării de unde a părăsit a scriere repausatul Urechi Vornicul*, a fost ucis de ómenii lui Constantin Cantemir Vodă bétrânul în luna lui decembre a anului 1691.

Nicolae Costin Cronicarul, fiul și continuatorul ilustrului mare logofet de țera-de-jos, consacră acestui fapt, grozav pentru familia sa, câteva rânduri la sfîrșitul descrierii ce face în cronicul seu despre domnia lui Cantemir Vodă.*

Dar durerea ce-i pricinuiá aducerea aminte de acest tragic fapt și pôte téma ca nu durerea sa de fiu sê impingă condeul scriitorului după voința ei, l'a împedecat de a face o descriere mai pe lung a cauzelor și o arêtare a istoricului acestei grozăvii; mai cu sémă fiind că se tractă despre un domn despre care ênsuși Nicolae Costin dice că erá „om de țéră Moldovan drept, ... și fôrte vitéz bun, ér la fire blând și cu inimă milostivă, rábdător; cu puțină mânie întéiu, apoi iertător, și nelacom la avere, și îndurător; necárturar, éră slujit și la tóte priceput. Bisericile cu ruga páziá, și cu sfat bun întemeiat; împodobit la cuvinte, dulce-i erá limba lui ... la respunsuri gata erá. Vitejii, voincii, slujitorii

* Letopisițele Moldovii publicate de M. Cogălnicean. Iași 1845, tom. II pag. 43.

eră dragi, și-i miluia din cât eră privilegiul în țără*.

De bună seamă însă tăierea capului unui boer atât de strălucit a făcut o foarte mare impresiune asupra spiritelor Moldovenilor din acea epocă. Răspunderea morală a faptului apăsă greu pe inima familiei Cantemir, și decă fiul ucisului a putut să-și stăpânescă durerea și pôte chiar mânia, fiul Domnului, care a ordonat acăsta executare, n'a putut să se reție de a istorisi faptul și de a-l povesti așa, încât să nu fie atât de negru, cum pôte mulți îl vedeau pe acel timp. Se întâmplă adecă, că precum Nicolae, fiul lui Miron Costin, eră scriitor, așa și Dimitrie, fiul lui Cantemir Vodă eră scriitor și mai mare.

Dimitrie eră pe atunci copil măricel, de vr'o 16 ori 17 ani și se află în Iași lângă tatăl seu în zilele când s'a întâmplat tragicul fapt despre care vorbim. A fost așa dar martor ocular la cele peirecute. Ocasiunea de a descrie cu dea mărunțel acea întâmplare o găsi când scriea biografia tatălui seu.* Povestirea are toate calitățile scrierii eruditei domn al Moldovei, adecă este plină de interesante descrieri în cari este foarte mult dramatic.

Acăsta descriere este cu atât mai interesantă, cu cât ea ne pune sub ochi un fapt, din nenorocire prădes în istoria țărilor românesce. Și anume un domn dintr'una din țări vré să restorne pe celalalt din scaun; se găsece totdeuna la aceste ocațiuni o partidă de boeri, cari se rădică din lăuntru asupra domnului lor, conspiră ca să-l restorne pentru fel de fel de cause și promisiuni. Domnul descopere complotul. Prinde pe câți pôte din boeri și le taie capul; cei cari pot, scapă, fug peste granițe, unde pregătesc noue nenorociri țării. Intocmai acăsta este descrisă în paginile lui Cantemir, cari le comunic mai jos. Brancovan-Vodă din Țera-românescă vré să restorne pe Constantin Cantemir din scaunul Moldovei. Partidul de boeri moldoveni, cari conspirau, eră sub conducerea lui Miron Costin, care cade victimă împreună cu fratele seu Velicicu.

Se pôte pune întrebarea: intru cât povestirea lui Dimitrie Cantemir pôte să fie adevărată? Nu e ușor a răspunde cu siguranță; de și scriitorul, cum am đis, a fost martor ocular al faptelor și pus în pozițiune de a cunósce mai bine ca ori cine altul starea lucrurilor, totuși este cu puțință să bănuim că legăturile lui de sânge l'au putut împinge ca să dea lucrului un aspect pre-țugetat; putem crede, că descrierea lui e parțială. Chiar numai cerințele stilistice l'au silit de sigur — pe el care ținea atât de mult la descrieri înflorite și făcute cu artă — să inventeze discursuri și scene. În ori ce cas însă despre faptele de căpetenie nu avem dreptul a bănuí, că nu sânt adevărate.

Fie ori cum ar fi, în aceste pagine marele scriitor și domn al Moldovei de acum aproape doue sute de ani, ne dă o frumoasă și interesantă descriere.

Ea merită să fie cunoscută, din causă că tractează despre tragica mörte a celui mai însemnat scriitor român din secolul al șapte-spre-decelea.

Etă dară cum descrie acăsta întâmplare Dimitrie Cantemir.

*

La începutul anului al patrălea al domniei sale, Constantin Cantemir a trimis la Constantinopol ca os-

* Lucrarea acăsta este scrisă latinesce și manuscrisul se află în biblioteca imperială dela St. Petersburg, unde Dim. Cantemir și-a sfințit zilele. Este intitulată „Vita Constantini Cantemirii, cognomento senis, Moldaviae principis auctore Demetrio Cantemir Principe Moldavo“. Academia Română a mijlocit aducerea acestui manuscris (împreună cu altele) la București, unde s'a făcut o copie, după care se va publică acăsta interesantă biografie a tatălui, scrisă de fiul seu.

tatec pe fiul seu cel mai mic, care eră de 12 ani, împreună cu câțiva fii de boeri, ér pe Antiochu, fiul seu mai mare, l'a adus la sine. Dimitrie, după ce a ajuns la Constantinopol, de și eră încă tiner, dar având dorința de a scé și cunósce afacerile publice și private, începe a studiá limba latină și turcescă; ér pe de altă parte începe a avé dese conversațiuni cu ambasadorii străini și mai cu sémă cu al regelui Franței, domnii de Chateaufort, și cu Collier ambasadorul Belgiei; întră în același timp, prin părintele seu, în corespondențe cu fruntașii literelor din Europa. Pe atunci ambasadorul Franței avea mare autoritate în Constantinopol, din causă că promitea că Francesii vor declară resboiu imperatului Germaniei și impedecă, pe cât putea, pe Turci de a face pace cu Germanii; și nu eră în deșert, căci după ce a venit Kioprili Mustafa pașa în viziriat, Francesii au atras la Ren cea mai mare parte a oștirii nemțesci și puțin au ramas la paza granițelor, ceea ce a oferit Turcilor ocasiunea de a ocupá Belgradul și alte localități de peste Dunăre.

Polonii sub ducii lor se aflau la Camenița și făceau foc și fum din tunurile lor cele lungi; dar audeând de venirea Turcilor și Tătarilor, înțelepțescă au sultat îndată retragere. În urma acesteia Constantin-Vodă Cantemir a domnit în pace și linisce aproape trei ani.

Pe când încă tinerii principii se aflau amândoi în Constantinopol Brancovan Domnul Țării Românesce — de fericită aducere aminte — nu scéu cu ce scop, dă prin reprezentanții sei informațiuni mincinoase Caimacanului din Constantinopol (căci Vizirul și Sultanul se aflau la Adrianopol), că adecă Cantemir se gătesce să se lapede de supunerea cătră Portă și că în loc de adevăratul seu fiu a trimis la curte pe un copil străin; astfel dă sfat Sultanului ca să nu lase pe cel dintău liu să plece până ce se va asigura despre aldoilea.

Eră atunci Caimacan în Stambul Ammudje Oglu Hussein pașa, cunoscut europenilor dela pacea de Carloveț; acesta îndată ce auzi cele ce i le-au spus reprezentanții lui Brancovan, poruncesce să se aducă la dănsul amândoi copiii lui Cantemir, din cari cunóscea pe unul, dar pe celalalt nu-l vėduse încă. Când tinerii principii au intrat amândoi în auditoriu, Caimacanul a đis: „Au mințit cari mi-au spus, că acesta nu este fiu adevărat al lui Cantemir, căci despre cel mai mare (Antioch) s'ar puté îndoi cine nu-l cunósce, dar despre cel mai mic (Dimitrie) eu ênsu-mi pot fi martor, căci, de și atât este de deosebit în vréstă de tatăl seu, are însă imaginea vie a părintelui lui“. Reprezentanții nostri audeând aceste vorbe đise de pașa, s'au rugat să le spuie cine e acel om așa de nimica, care a aruncat astfel de vorbe? Pașa a respuns: „*Dincarindassi*“, adecă frate, de aceeași lege cu voi, Domnul Țării Românesce. Dar voi scrieți domnului vostru, că decă voiesce să-și aibă la sine pe amândoi copiii, noi nu-i vom refușă acăsta prietănescă faptă, și apoi credința lui de atâtea ori probată nu mai are trebuință de ostatici*.

Cu toate acestea principele Cantemir nu a voit să facă așa, ci a dus la sine numai pe fiul seu mai mare ér pe cel mai mic l'a lăsat trei ani în Constantinopol.

În acești trei ani nu a fost în Moldova nici un resboiu, și nici o invasiune polonă, așa încât țera și locuitorii s'au îmbunătățit și statul reveni în flórea lui. Totuși unii ómeni neliniscéiți au încercat, cu ajutorul Domnului Țării românesce, să supere pe principe, cu turburări făcute în ascuns nu pe față, dar neeșind la nimica s'au lăsat de ceea ce începură.

În anul 1687 se făcu mare vizir Mustafa pașa de Rodosto, despre care Brancovan sciea, că susține pe Cantemir. Brancovan de nou corumpe cu promisiunile

și scorniturile sale pe aceiași Moldoveni, dar când a vădut că pe Cantemir nu-l pôte scôte din domnie prin bani, încercă să facă un lucru blăstemat. Scrie, dar nu el însuși, ci prin ai sei, lui Miron și fratelui seu Velicicu, pe care Cantemir l'a mutat din oficiul de Hatman și l'a făcut mare Vornic de Țera-de-sus, punând în locul lui pe ginere-so Lupul Bogdan; îndemnă și învătă pe acestia ca în ori ce mod vor puté să ațite revoluțiune, să omóre pe domn cu copiii și cu totă familia lui, precum și pe câțiva credincioși ai lui, între cari cel dintăiu este George Roset Protovestianul, să taie pe boeri și apoi toți să scape în Țera românescă; densus Brancovan promite apoi, că va cheltui o mie de pungi la Portă și prin această nu numai că-i va face nevinovați, dar va face și pe Velicicu Domn.

Miron avea un fiu, cel mai mic, care se numia Petrașcu și eră mare Postelnic al Domnului. Domnul cumpeniă cu multă înțelepciune trebile sale și se siliă să-și îmbunătățescă țera prin bunătatea și iertarea sa, nu prin vèrsarea sângelui cetățenilor; de aceea se siliă ca într'alt feliu să schimbe și întorcă spre bine reuțea și inimiția lor învechită. Astfel logodesce pe fiica sa Elisabeta cu Petrașcu fiul lui Miron și voiesce să-i cunune cam pe la Crăciun. Dar blăstematul Miron cu soții sei alege ȃia nuntii ca ocaziune de a atacă pe Domn și a indeplinii blăstemată faptă ce plănuise.

Lucrul s'a început așa: Velicicu eră vèdov, și, ca să arete mai multă aparență de prietinie, cere dela Domn să-i permită a se însură cu feta lui Palade Protovestianul, unchiul Hatmanului Lupul Bogdan. Domnul i dă voie să se însore cu acea fetă. În satul fratelui miresei se adună pentru serbarea nuntii întocmai toți aceia cari erau părtași la acel blăstemat complot; printre păharele cam indesate ȃie lui Velicicu *Domn* și miresei *Domnă* (căci este datina ca mirii să pörte cununi pe cap), și ȃie ca nici pentru viitor să nu se lase de acest obicei, căci ei sânt gata să asculte tôte poruncile lui Velicicu.

Intre acestia eră și un boer, Ioan Cefescul, care nu fusese mai înainte părtaș complotului lor, de acum îl siliră și pe el să jure pentru acesta, altfel va fi omorit cu amară mörte. De frica cea mare bietul Cefescul jöră, și așa, se face tovarăș la intrigele lor.

După ce s'a sfirșit ospetul și capetele s'au întors în starea naturală, Cefescul și-a adus aminte de jurământul ce a fost silit să facă cu capul aprins de vin între păhare, fără întârziere s'a dus la Vodă și i spuse curat tot ce au vorbit acei perfidi la nuntă și tot ce se înțeleseseră să facă.

Aușind Domnul tôte acestea, s'a hotărit — după datina sa — să fie răbdătoriu, ca astfel și ceialaltii să se lase de acele nebunii, vèdënd indelunga lui răbdare. Lui Cefescul i poruncesce să nu spue nimenui nimică despre tôte acestea.

În acest timp s'au implinit trei ani decând Cantemir trimisese pe fiul seu Dimitrie la Constantinopol și acum a trimis acolo de nou pe Antioch. La sosirea acestuia furul Brancovan născocesce o nouă incurcătură. Însăcinteză adecă, printr'un om necunoscut și privat, pe reprezentantul lui Cantemir, că acesta a trimis, la sosirea fratelui mai mare, un căpitan al seu cu cei mai buni cai și ostași, ca să fure pe amândoi principii; despre această ȃieca că este semn evident faptul, că acel căpitan duce cu sine vr'o 40 de cai neînșeuati — această eră și adevèrat, căci căpitanul care veniă cu fiul mai mare aducea cu sine vr'o 40 de cai de vèndare, cum s'a incredințat după aceea și pașa.

Reprezentantul lui Cantemir eră Spandoniu, om puțin credincios și nepriceput; acesta crede vorbele ce i s'au adus și primind sciri sigure, că afară din cetate la satul Calfa pase mai mulți cai neînșeuati, conchi-

de apoi că vorbele acele sânt adevèrate. Astfel el singur se duce prostesce la Caimacam (Sultanul și acum se află la Adrianopole) și ȃieca că are să-i spue o vorbă secretă. Primit fiind în audiență secretă, ȃieca: „Stăpâne, eu sânt de nēm Grec și-su născut în acest oraș, me află în serviciul Porții pentru afacerile cari privesc pe Domnul Moldovei, dar cred că sânt dator să am mai multă credință cătră Sultanul decăt cătră Domnul meu; din această causă îi fac cunoscut, că acest Domn, după datina sa, erăși a trimis la Constantinopol pe fiul seu cel mai mare, și doresce să iea la sine pe cel mai mic; dar eu sânt însăcintat de ômeni siguri, că Cantemir a orënduit pe un căpitan cu 40 și mai mulți cai, ca să fure pe amândoi fiii sei și să-i ducă la densus. Din această ușor se pôte bănui, că el vré să se separe de curtea Sultanului, și me tem ca eu, care sânt reprezentantul lui în această curte constantinopolitană, să nu cad în vr'o primejdie neașteptată, decăt el ar face această.

Caimacamul, aușind aceste, trimite un agă ca să vèdă decăt se află într'adevèr acei cai în satul numit. După plecarea acestui agă se întemplă, că căpitanul moldovean plecase cu caii și i ducea la piață ca să-i vèndă și întelnindu-se cu trimisul pașei, acesta îl întrebă ai cui sânt caii și unde-i duce? Căpitanul respunde, că sânt cai de vèndare și că-i duce în piața de cai. Aga îl urmăresce până în piață și cu băgare de sémă așteptă până ce toți caii au fost vènduți; după această se întorce la pașa și-i spune tot ce a vèdut. Pașa suriðend a ȃis cum a spus acel om de nimica niște minciuni așa mari și imposibile. Apoi pașa, prin scrisore, face scire lui Cantemir despre tradarea reprezentantului seu; acesta a fost seos din oficiu și blăstemată apoi pe Brancovan, ȃiecënd că cu înșelăciunile lui i-a perdut pânea și onôrea.

După ce Dimitrie a venit din Constantinopol în Moldova la tatăl seu, Alesandru Mavrocordat, care petrecea încă la Viena, a cerut, dela Cantemir, prin scrisori trimise soției sale (alui Mavrocordat) și prin mijlocirea lui Mihail Roset, ca să logodescă pe fiul Dimitrie cu Elena fiica lui. Antioch se logodise la Constantinopol cu fiica lui Duca-Vodă, prin mijlocirea Patriarhilor Calinic din Constantinopol și Dositeiu din Ierusalim.

Cantemir-Vodă a respuns, că fiul seu nu este încă în vréstă de însurat, dar decăt va da Dumneȃeu ca Alesandru, tatăl fetei, să se întorcă sănètos la casa lui, densus, Cantemir, nu se va opune ca să se logodescă fiica unui om așa distins cu fiul seu.

În același timp și Domnul Țerii românesci, ca și mai bine să-și ascundă viciunile sale și relele lui gânduri, a trimis la Cantemir-Vodă pe cel mai mare boer al seu, pe Banul Cornescul, pentru mai multe afaceri și negociațiuni. Acesta, sfèrșindu-și trebile, seu adevèrate seu scornite, în cea din urmă visită a ȃis, că el după porunca Domnului seu trebuie să întâlnească și pe tinerul principe; întreat fiind, care ar fi cauza unei însărcinări atât de espresce de a vedé pe fiu, Cornescul riðend a respuns, că Domnul seu are câteva fete și înțelepte și frumoșe, de aceea ar vré să-și găsească și gineri asemenea înțelepți și frumoși. Cantemir-Vodă, dându-i voie, Cornescu se duce la locuința tinerului principe. După alte complimente scurte, Cornescul a ȃis: „Am ce să spun Domnului meu, că adecă principele, de și tiner, este încungiurat de cărți și de arme, de unde putem bănui, că lucrăză în amèndouă aceste direcțiuni“. După sfèrșitul acestor ceremonii, solul a plecat, ca să se întorcă la Domnul seu.

(Incheierea va urmă.)

M e n i r e a .

Incețază dar odată, inimă, cu-a tale plânsuri!
 Năbușește-ți suferința, riți mai bine-un ris smintit.
 Cum n'auți tu pretutindenii nebunatacelele cânturi
 Ce 'ntonéză fericitul, fiul sôrței favorit?!

Ce fel? nu sciai că omul are însemnat pe frunte
 Mersul lui în a sa viéță, fie 'n bine fie 'n rău,
 Și că, decă 'n trista-i cale suferă amoruri crunte,
 Vina nu este a lumii, c'asă vru destinul seu?!

De născi în palate mândre, sôță-ți este fericirea,
 Te urméză 'nlănțuită până-ți ajungi la mormânt:
 În colibă, suferința, căci așa-ți este menirea:

Să n'ai dreptul nici a plânge, nici să murmuri vr'un cuvânt.
 Veți... cum mândra fericire cu lucșosele-i vestminte,
 Cu surisu-i de 'ncântare, trece veselă cântând.

Eh! ce-i pasă ei de tine și de chinul teu ardinte?
 Ea sprincéna-și increșese că te-aude trist plângând.
 Nu că simte amărărea ce simțirea-ți crud sdrobesce,
 Nu că are mila densă d'al vieții tale chin;

Pare tristă căci plânsôrea-ți symfonia-i nimicesce,
 Când o notă discordantă intră 'n corul ei divin.
 Fuge-atunci! Singurătatea se lăsece lângă tine
 Și cu densa vine-amarul cu un cărd de neplăceri;

Suferi, plângi, blestemi adesea; dar în lume ôre, cine
 Te va mângâia 'n durerea-ți cu-a ei triste sfășieri?
 Toți cu plânsul teu te lasă... Ce i pasă fericirii
 Când află nenorocirea cruciată 'n calea sa?

Nu e vina ei sêrmăna!... Vina este a menirii
 Ce, cu drept séu far' dreptate, sfarmă crud ființa ta.

1883. Macedonia.

Dan Dry.

Imbrăcămêntul din punct de vedere igienic

Condițiunile de viéță a organismului oménesc au o recerință neevitabilă și ponderôsă, anume: ca temperatura aceluia, fie divergențele temperaturii atmosferice ori cât de mari, să posedă totdeuna un ôreși-care grad permanent.

Acésta temperatură, numită și căldura proprie a corpului, o are tot omul sănêtos sub ori-care zonă s'ar află, trăiescâ între ori-cari referințe de temperatură. Susținerea acestei călduri e de mare însemnătate, ca acțiunile necesare la viéța corpului să urmeze neconturbat; decă căldura sângelui ar scăde séu s'ar urcă continuu numai cu câteva graduri, nu peste mult timp aceste impregiurări ar pune capêț vieții.

Organismul, de și temperatura aerului, ce-l impresoră, peste tot de comun este de un grad mai mic, totuș își pôte păstră căldura sa până la un timp ôreșicare, căci corpul prin contribuirea ocsigenului la țesături mereu produce căldură, care apoi, ca efectul proceselor de combustione, suplinese pierderile, ce le suferă corpul din cauza schimbării, vacilării temperaturii atmosferice.

Acest isvor permanent de căldură, ce e drept, e în stare a suplini perderile, decă aceste nu sânt mari, dar când mai cu sémă în timp de êrnă, în timp de vânt, corpul pierde unități considerabile de căldură, atunci acel isvor se dovedese de nesuficient.

În acest cas corpul ar fi sgduit în temelie, ar deveni jertfă influințelor esterne, de cumva nu ni-ar stă în putere a ne scuti de aceste influințe prin o — imbrăcare practică și acomodată.

Decă voim a ne procură idee, că încât este chie-mat imbrăcămêntul a scuti corpul nostru de pierderi de căldură și a susținé pentru el gradul recerut, trebuie să

scim, că organismul oménesc pôte pierde căldura în trei moduri, și anume: prin radiare, conducere și evaporare.

Ca ori-care organism cald, așa și corpul nostru emite rađe calde, cari prin aer ajung la corpuri, obiecte mai reci din impregiur și sânt susceptibile din partea lor.

Acésta radiare din corpul nostru de regulă nu o simțim, dar apropierea obiectelor (d. e. un părete rece) reci da, însă nu din cauza că dóră din acea direcție ar bate vânt rece, ci fiind că corpul nostru pierde prin o radiare multă căldură de pe partea acelu obiect rece.

Prin conducere așa pierde căldura, că aerul venind în contact cu corpul, se încăldeșce; aerul încălđit, acum mai ușor, se aredică și dă loc altui strat de aer mai rece și mai greu; prin acésta corpul omului chiar și în aerul lin al chiliei își produce șie-și curent.

Pierderea de căldură prin conducere va fi cu atât mai mare, cu cât aerul e mai rece și e mai mare iu-țimea cursului din partea lui (vânt, eventail).

Multă căldură pierde omul și prin evaporare, de-ôrece vaporând de pe suprafața corpului tot mereu și nevisibil apă (asudare), aburii răpesc cu sine căldură considerabilă dela corp.

Evaporarea e mai mare în aer cald și mai vivace în curent, decât în cel rece, umêd și lin; din care causă simțim acel aer neplăcut și inădușit.

Prin ajutorul imbrăcămêntului ne putem scuti de tôte aceste pierderi, de și nu absolute, ci numai până la un hotar. Însemnătatea imbrăcămêntului pentru sănătatea omului stă în regularea pierderii de căldură. (Erismann.)

Sănătatea stă în legatură strinsă cu economía căldurii; scim, că putem suferi mai lesne lipsa de nutri-mênt, dar schimbarea temperaturii proprie, care ar dura mai mult timp la nici un cas.

Materiele întrebunțate la gătirea vestimintelor sânt imprumutate din lumea plantelor și animalelor: inul; bumbacul, cânepa, mêtasa, lâna, pielea sânt cele mai folosite și prin prelucrarea acestor materii diferite soiuri de stofe stau la dispoziția ômenilor spre a le servi ca imbrăcăminte acomodate pentru ori ce climă, schimbări de timp.

Căldura, care eradiéază din corp este egal influințată din partea vestimintelor, fie aceste din ori-ce stofă gătite; o parte din acésta căldură remâne în vestmênt, alta trece prin el și de pe suprafața lui prin eradiare mai departe. Aerul cuprins în porii vestmêntului, nu altcum stratul de aer dintre corp și vestmênt, absorbând o parte din căldură, se încăldeșce; din care causă apoi êrna, când corpul pierde cea mai multă căldură prin eradiare, acésta nu o observăm; firesce acest proces se întâmplă pe suprafața imbrăcămêntului și nu pe a pelei.

Precum stofa imbrăcămêntului, așa nici colórea a-celeii n'are influință asupra sporirii séu mieșorării căldurii erađetóre.

Diferitele stofe absorb aprópe în aceeași mészură rađele sôrelui, dar în privința colórei observăm diferință, deôrece cele închise absorb de 2 ori atâte rađe, decât cele de o colóre deschisă. În umbră însă acésta diferință încetă, chiar sub umbrar vestmêntul negru nu absorbé mai multă căldură, decât cel alb; nu e indiferență însă colórea umbrarului, umbrarul negru se încăldeșce mai iute, mai bine, decât cel alb și prin urmare persóna de sub el capêță așiderea mai multă căldură.

Vestmêntul e cu atât mai cald, cu cât este gătít din stofe, cari conduc rău căldura. Acésta ênsușire însă, bine se observăm, nu e genuină cu ênsușirea, capaci-

Miron Costin.

tatea stofelor de a transmite aerul; nu acel vestmânt ține mai multă căldură, care separă mai bine corpul nostru de aerul estern, ba din contră.

Stofele sânt cu atât mai rău conducătoare de căldură, cu cât sânt mai poröse seu cu alte cuvinte, cu cât pot cuprinde mai mult aer in porii lor; decă vestmântul atunci ar fi mai cald, când e ermetic, ar urmă in mod natural, că mănușile de glaçe cu 100 ori ar trebui să fie mai calde, decât flanelul și 50 ori mai calde, decât pielea, care se pôte spêlă, in realitate însă in cele prime mai tare degeră degetele mânelor, decât d. e. in mănuși de lână.

Deci chierea vestmântului nu este, să impedece aerul dela corpul nostru, ci să modereze repeđimea curentului. Aerul anume in materia imbrăcământului nostru se află in curgere continuă, ceea ce nu observăm, deórece acésta acțiune in vestmânt mai gros și poros se întâmplă mai a lene și aerul rece inainte de a ajunge la corp, este necesitat a primi căldura aerului din porii aceluia, nu altcum căldura stratului de aer dintre acela și corp.

Ne putem acum esplică, din care cauză sânt vestmintele de érnă gătite din stofă mai grósă, din care motiv portăm érna mai multe straturi de vestminte; prin ele sporim stratul de aer, pe care il portăm totmereu in vestmânt și care încălđit prin căldura corpului nostru nu transmite frigul la piele.

Putem afirmă, că in acest cas fie-care persónă pórta cu sine o căldură de 24—30° C. intră imbrăcământ și piele.

Hotarul, respective zona, la care aerul imbrăcământului suscepe temperatura celui estern, cu atât cade mai aprópe de piele, cu cât este mai frig, dar prin imbrăcare practică acest hotar de ecuivalență nu ajunge nici odată pielea.

Stofele de o prorositate mai mică conduc mai bine căldura, va să zică nu țin căld, însă decă tot aceste stoffe acoper corpul in 2 straturi, atunci mărindu-se stratul de aer intră ele vor impedece transmiterea repede a căldurii. D. e. până ce un strat simplu și subțire de mêtasă transmite 100 unități de căldură, un strat dublu tot de aceeaș materie numai 97, la flanel 14 la sută, la bumbac 16—26.

Evident eluce, că nu materia stoffei, nu fibrele ei conservă căldura, ci volumul cuprins de aceste și forma stoffei produc aceste énsușiri. Chiar aceeaș stofă, decă schimbăm volumul și forma ei, resultă mari schimbări in pierderea căldurei.

Să ilustrăm cu exemple acésta aserțiune: Bumbacul condensat de 2 ori își transmite căldura mai repede, decât cea relacsată; scim bine, că vestmântul copțușat cu bumbac ține mai cald, decât cel purtat. Flanelul nou e mai cald, decât cel spêlat.

Paserile, decă frigul e mare, își spêrlesc penele, prin ce își procură un strat mai gros de aer; că intru adevêr lucrul stă astfel, ne vom convinge in următorul mod. Să fundem lână, pêrul, să taiăm penele de pe animale și vom observă, că in acest cas conducerea căldurii va fi de 2 ori mai mare și decă pelea încă tot porösă și încă tot proveđută cu un strat nepenetrabil pentru recelă o ungem cu gumă arabică, perdearea va fi de 3 ori mai considerabilă și animalele mor de frig.

Stofa vestmântului nu numai din acel motiv trebuie să fie porösă, ca să admită aerul la corp, de și in curs mai incet, dar totodată să nu impedece nici evaporarea apei de pe suprafața corpului. Am amintit, că de pe acésta mult puțin mereu evaporéză.

Pe lângă purtarea unui vestmânt nepenetrabil (d. e. paleton de gumă) evaporarea este impedeată, de unde urméză, că asudăm mai iute și ne simțim astfel

genați, ca intr'o căldură nesuferibilă, ce premerge unu viscol. Vestminte de acest soi numai atunci se întrebuințăm, când in alt mod nu ne putem scuti de umeđelă.

Capacitatea stofelor de a conduce căldura este esențial influințată prin acea énsușire a lor, că sânt hygroscopice; experimentele au dovedit, că lână de 2 ori primesce mai multă apă, decât pânza. Lână pe lângă acésta cu mult mai incet se uscă, decât mêtasă și pânza. Decă asudăm in cămașă de pânză, de loq, sântem uđi, dar uscarea ei repentină prin evaporarea cea mare va și reci corpul nostru in grad insemnat; ér o astfel de recire repentină are influință daunósă mai cu semă asupra indiviđilor, cari dispun la cataruri de piept.

Cămașa de lână din contra, pe lângă acea, că prin dênsa mai incet ne trece umeđela, până se uscă are trebuință de timp mai indelungat.

Ce folóse igienice putem trage din acésta impregiurare? Sciind, că la asudare vasele pielei sânt saturate cu sânge, ér la influința recei se contrag iute; vom cunoșce de loc, că decă pielea va simți frigul cauzat prin evaporarea repede, ér vasele nu au timp a se contrage total, atunci corpul pôte perde canitățile mari de căldură, ceea ce pôte influința sănătatea.

Urméză dar, că cămașa de lână e mai practică sub durata unei călătorii, la lucruri grele, in fabrici, nu altcum pentru persónele cu dispoziție spre cataruri de piept; decă asudăm in cămașă de pânză, atunci se o schimbăm in loc cald, seu acoperindu-ne cu alt vestmânt ne vom deprinde cu vr'o ocupațiune moderată. Decă un vestmânt se umeđeșce și porii sânt saturați cu apă, atunci nu transmit aerul, până ce nu se uscă; in acésta privință stoffa de lână érá e in preferință, căci porii ei greu se umplu cu apă și astfel aerul și in stare umeđă îl transmite.

Dupa ce am văzut că unele stoffe sunt mai bune pentru alegerea și aplicarea nepractică a vestmintelor.

Regula igienică este, ca vestmântul să corespundă climei. temperaturii și etății.

Unii se imbracă peste măsură cald, chiar érna in chilia bine încălđită pórta imbrăcăminte gróse, coptușite; véra sânt cu privire la cea mai mică strămutare de timp și astfel se imbracă. Aceste devin molipsiți, de unde urméză, că capacitatea de resistință contra influințelor esterne slăbesce in măsură mare și acestora tóte le strică; alții cad in alt estrem, voind a-ș oțeli corpul.

Nisuința spre oțelire e fôrte practică și tinerilor fôrte recomandabilă; scopul ei a ținé corpul recoros și prin imbrăcământ ușor a-l dedă astfel, ca singur să fie in stare a suplini pierderile de căldură fără a schimbă vestmintele.

Oțelirea însă este a se eserciá sistematice, deórece o oțelire rău practisată și-a resbunat deja asupra mai multora; este dar necesitate să se eserceze sub conducerea unui om de specialitate, sub supraveghiarea medicului. Capul mulți il țin cald, de și e regulă vechie, că „țineți capul rece și picioarele cald”; decă capul e cald, ajutăm congestiunile.

Fie dar acoperementul lui ușor și recoros; când e din materie nepenetrabilă, să aplicăm vr'o gaură pentru ventilare, căci in cazul contrar capul asudă mult și apoi pielea devine relacsată, ér pêrul cade ușor.

Cravatele și gulerii strimți trebuiesc delăturați; ei contribuiesc prin comprimarea vaselor la producerea stasei de sânge in creeri, ajută formarea gușii; pe lângă aceste cauzéză dureri de cap și adese-ori curgeri de sânge din nas.

Corsetele schimbă forma și poziția ficatului, conturbă digestia; nu altcum vestmintele strins legate, ér

la bărbați curelele. Aceste din urmă le putem suplini prin brațele, dar fiind că aceste prin apăsarea părții superioare a coșului (toracelui) împiedecă respirația și astfel celor cu piept debil pôte strică, numai acolo ne vom folosi de ele, unde nu este vr'o contraindicație; curelele se arătă mai practice, dar se nu fie strins legate, ca astfel să evităm tulburările gastrice provenite în conturbarea digestiei.

Ciorapii strimți, dar mai cu sémă legăturile la extremitățile inferioare împiedecă curgerea sângelui; scim, că acesta aici trebuie să curgă în sus cătră centru contra greutateii lui, deci circulația se întemplă mai a lene și decă numai ceva îl împiedecă, de loc stagnază, de unde urmază, că în acel loc păreții vaselor își pierd capacitatea de resistință, mai apoi acesti loci minoris resistentiae pot esulceră și dau privilegii la rane forte renitente.

Ghetele și ciobótele sânt forte nepractice; documente sânt degetele schimosite, deformate, bătăturile. Causa nu este a se cercă în impregiurarea, că ele sânt strimte, ci forma e necorespundétorie.

Păreré forte greșită, că decă sânt mari și largi sânt mai bune, mai practice; decă forma este greșită influințecă stricácios asupra piciórelor, dar mai cu sémă ghetele de femei prin calcăiul innalt și proeminent contribuesc mult la diformități.

În detai mai cu deosebire este a grigi de ghetele băieților, din cauza, că fiind la ei ligamentele estreme-ăților încă fragede, o formă necorespundétore va influințecă dezvoltarea normală a piciórelor.

Multe sânt încă de amintit, dar peste tot putem dice, că în privința îmbrăcăméntului avem mai puține păcate igienice, deórece ómenii instinctive au fost cu atențiune la influințele esterne atmosferice și astfel caeteris paribus în această direcție mai bine s'au sciut scuti.

Mai am să adaug, că vom evita stofele cari conțin materii daunóse, așa d. e. vestmintele vâpsite cu substanții veninóse, cu anilin (arsen) etc., mai departe, unde avem suspiciunea, că vestmintele sânt infectate cu miasme și materii contagióse, nu le vom întrebuiință înainte de a le supune unei curățiri fundamentale, parte prin spélare, parte prin uscure în caldură mare.

Atâta am voit a însemná cu privire la îmbrăcămént din punct de vedere igienic; multe ar fi încă de adaus, dar esperința a fost totdeuna cel mai bun conducător, care intru susținerea vieții a condus pe om în tóte timpurile la corecta procedere și tactică; mulți au invétat din paguba lor, alții instinctive au inventat factorii necesari pentru sănétate; acum însă, când studiul igienei a luat un avént frumos, nu e departe timpul, în care știința ómenescă, luând în considerare esperințele, pe basă sciințifică va sci să arete cu mai mare positivitete factorii principali, cari esercécă favorabil séu favoritor asupra sănétății ei.

Constantin Groza.

Studii limbistice.

— O sută de etimologii revindicate. —

(Urmare.)

79) *Gadină, gadine* (gadini) pl. Cuvéntul acesta după dicționarul de Buda din 1825 are șese semnificațiuni: 1) ori ce vită séu jivină; 2) în specie fieră sélbatică răpítore; 3) sburătore d. e. paseri, hoară (geflügel germ.); 4) în specie sburătore de casă (hoară); 5) cele sburătore răpítore; și 6) alte jivini aripate d. e. locuste, vermi, omiđi gândaci etc.; geflügelte insekten, ungeziefer germ. Celelalte dicționare románesci

produc numai pe scurt tot aceea ce dice dicționarul de Buda. În graiul bânățenesc se aude cuvéntul numai „gadini“ în multorariu (plural) și cât am putut eu scirici, are semnificațiunea a șesele a dicționarului de Buda, însemnând: locuste, omiđi, vermi, omiđi, gongi și alt gavét (ungeziefer germ.), cari într'alți ani se aréta în așa mulțime de mare, cât devastécă câmpurile. Dar cumcă acesta este conceptul adevérat al cuvéntului se vede a se justifică și din etimologiele slave produse de dl Miklosich și Cihac la acest cuvént, precum și din cuvintele dialectelor italienesce citate de mine mai în jos.

Dl Miklosich: *Lexicon palaeoslovenico-graeco-latinum*, Vindobonae 1862—65 pag. 125 derivécă cuvéntul „gadina“ din elemente slave, dela paleoslovenicul „gadu“: animal, reptile lat., „gadinu“: repens lat., combinând și pe bulg. „gadinu“: pecus volatiles lat., volaille fr., geflügel germ. Dl Cihac: *Dict. etym. daco-romane, éléments slaves etc.* pag. 112 urmând lui Miklosich deduce și el cuvéntul „gadina“ din elemente slave, combinând mai de parte și pe rus. „gadina“, polac. „gadzina“, boem. „hadina“, cari tóte însemná: vermine, reptile, insecte fr., ungeziefer, reptil, insekten germ.

Cuvéntul „gadini“ încă este unul din cele străordinaire, care prin Slavi este imprumutat din limba daco-română, séu în cas contrariu este o dinamică omogenă dezvoltare în limbele slave și romane, fără a fi imprumutat unele dela altele, chiar astfel precum am demústrat fenomenul străordinariu la cuvéntul „streșina“ de sub nr. 34, la cuvéntul „spire“ de sub nr. 72 etc. Estmod aflăm în Monti: *Vocabolariv dei dialetti di Como, Milano 1845 pag. 95 „gata“ și „gatina“ și „gattina“* pentru: bruco, baco ital.; chenille, ver fr., raupe, wurm germ. Monti ne spune, cumcă încă în sentenția Grigionilor dela anul 1661 contra „gadini“-lor (bruchii), cari au devastat câmpurile dela Telamona în Valtelina, se dice: „Fient saltem via una et pontes ad effectum ut dictae gattae seu gattulae comode transire possint“. Va să dică: Stăpânirea de după superștițiunea de atunci a judecat „gadinile“ ca să părăsécă câmpurile, asemnându-le drum, punti și poduri peste cari să se ducă și îndepărteze. Óre se fie fost un atare lucru cu puțință? Da! Cine nu crede védă despre acesta Horst: *Dämonomagic, Frankfurt a/M. 1818 tom. I pag. 81—83* unde se află cumcă chiar episcopii din Elveția și Francia au judecat și afurisit bisericesce „gadini“-le cari devastau câmpurile, poruncindu-le să părăsécă acele câmpuri spre care scop li s'au și drumurile, punțile și podurile pe unde să se îndepărteze. Horst ne împărtesce și aceea, cumcă la popor eră credința lăfită: că vrajitorii și fărmeătorii trâmít asupra câmpurilor ómenilor atare spurcățiune de „gadini“ spre a devastá câmpurile, pentru aceia s'a și făcut din partea bisericeii, împreună cu poporul rugătoriu, contra proceduri.

În Rosa: *Dialetti di Bergamo e Brescia, Bergamo 1856 pag. 34* încă aflăm „gata“ pentru: bruco ital. În Monti: *Vocabolario della Gallia cisalpina e celtico, Milano 1856 pag. 44* stă „gata“ și „gatina“ pentru: bruco infesto agli ortaggi ital., adecă pentru: omidă stricáciose la grădini. În Olivieri: *Dizionario genovese-ital. Genova 1851 pag. 210* asemene aflăm „gatta“ pentru: bruco ital. În Toni: *Vocabolario bolognese-ital. Bologna 1850 stă „gati“* pentru: vacche (kranke seidenwürmer germ.) ital. În Banfi: *Vocabolario milanese-ital. Milano 1852 pag. 435* aflăm „gattin“ pentru: ruca, bruco ital., esplicând mai de parte: verme, che rode principalmente la verdura, i fiori, i frutti, i giovani germogli degli arberi. În Angeli: *Vocabolario veronese-ital. Verona 1821 p. 30* vine înainte „gatta“ pentru: bruco ital.

Din acesta etimologie, din acesta credință populară despre „gadini“, și din ceremoniele făcute pentru alun-

garea lor, ne putem apoi incredința, cum vine că la poporul daco-român se află și o sărbătoare etnică cu un cult pentru „gadini”. Cultul „gadini”-lor se serbează totdeauna în cele trei zile din urmă din săptămâna albă a păresimilor. Veți despre acesta: Călimdarii (meu) iulian, gregorian, și popular român, care din urmă cuprinde în sine toate sărbătorile, datinile și credințele strămoșesci, cu comentariu pe anul 1882 și 1883.

Drept aceste cuvântul „gadini”, având o sărbătoare, un cult la Daco-Români, se vede a fi o personificațiune mitologică, un cult a zeului „Gad”, care este „Typhon”, „Marte” și „Orion”, drept princip destrăuătoriu și devastatoriu, despre ce veți Nork: *Biblische Mythologie des alten und neuen Testaments*, Stuttgart 1842 tom. I pag. 395—396, apoi Nork: *Etym. symb. mythol. Real-Wörterbuch*, Stuttgart 1853 tom. II pag. 132—133 sub „Gad”. Așă dară „gadini”-le au la Daco-Români o însemnătate astronomico-călimdarică.

Deci, din „gatina” al dialectelor italienești, prin trecerea lui „t” în „d” s’a format „gadina”, care sunt în multorarii „gadini” și are înțelesul de: insecte devastatoare, proveđute cu cult și sărbătoare calindarico-astronomică la Daco-Români. Apoi „gadini”-le de după asemenarea cu procesul și sentențele de alungare din câmpurile Italiei, Elveției și Franței, trebuie să deducem nu numai că ele sunt de origină romană rustică, ci că sânt și o instituțiune veche mitologică la popoarele romane. Sub astă împregiurare, trebuie în urmă să ne aplecăm spre acea credință, cumcă cuvântul din limba daco-română a trecut în idiomele slave, de orice nu este de cređut, cumcă Italia să fie primit cuvântul, și instituțiunea lui mitologică dela Slavi.

(Va urmă.)

Simeon Manguica.

Cronică bucareșcă.

— 26 septembrie. (8 octomb.)

(Orașul se reînsumește. — Viața din afară și viața din lăuntru. — Literatură și teatru. — Esposițiunea cooperatoțiilor din țără.)

Recărea, vântul de toamnă, început-au să gonască rîndunelile de sub streșinele noastre, dar în schimb ne readuc frumoșele la cămin. Toți se reîntorc sub acoperemîntul pe care-l părăsiseră pentru câțva timp. Munții cu situri pitorești se despoporează, stațiunile balneare redevin pustii, vilele, incântătoare ciuburi de amor, se cufund din nou în tăcere. Turistii, suferinții, iubiiții sorței, revin incântați, însănătoșiți, mulțumiți, la metropolă, în orașul bucuriei erna, al uritului véra.

Și cu desertorii cari ne sosesc, capitala ia altă față: Stradele și trotuarele deșerte se reâmplu de lume. Păreții vechi se căptușesc cu afișe de toate fețele și mărimile. Galantarele prăvălielor se arangiază din nou, cu mai mult gust, și séra se iluminează cu mai multă bogăție. Ici, la ferésta unui magazin de musică, sânt espuse fotografiile artiștilor operei cari vor sosi în curénd; dincolo, după gémul unei librării, ale artiștilor trupei de comedii italiene din care face parte și copilița Gemma Cuniberti, supra numită Mica Ristori, perdute într’un maldăr de cărți noi, bandate cu însciințarea: „Vient de paraitre”. În vitrinele librării Socec se înșiruiesc toate almanachurile franțuzesci și nemțesci pe anul 1884. O! vedeți cum ne grăbim! Âncă o probă că ne aflăm în vécul electricității.

Și pentru că e vorba de grabă, cată să mai spunem, că lucrările de sévêșirea binalelor în construcție și de canalizarea orașului, se urmăză cu o îndoită activitate. Ce vreți? căldura care moleșia pe lucrători, s’a dus! frigul i zoresce la lucru, și-apoi zilele urite s’apropie. „Marele Hôtel de Françe” (firmă bastardă) cea mai mare construcție din capitala noastră și care domină patru strade, e gata. Canalizarea Dimboviței, e — aproape să fie. Âncă o lună, și se ncheie termenul fixat pentru acesta. Vor rămâne numai lucrările de artă cari pân’ la anul trebuie să se sévêșite.

Și vieții, activității din afară, urmăză viața, activitatea din lăuntru. Prin diferitele magazine afacerile încep să misce: hăinarii cu deosebire au trecut, căci fie-care simte necesitatea unui costum mai grosior. Cafenele se ample de lume care, în loc d’o bere rece acum cere un ceai cald, și se grămădesc mai ales în giurul mesei cu diare. Salele de spectacol își deschid améndoué canaturile porților. Teatrul Dacia, sub direcțiunea tinerului Gr. Manolescu care urmăză calea bătută de regretatul Pascaly, atrage un public numeros. A-séră „Doi sergenți”, dramă din repertoriul lui Rossi, s’a jucat pentru a 8-a oră și cu același succes pe care l’a avut la întâia reprezentațiune. Sala Bossel, cu trupa de operă, e mai puțin cercetată, lipsindu-i multe elemente. Sala Orfeu s’a deschis aséră de trupa de comedii italiene cu piesa „Cosi va il mondo, bimba mia”, comedie în doué acte, scrisă anume pentru mica Gemma, și în care acesta a avut un succes desévêșit. În sfârșit cafenele-cântânde gem de descreeiații cari alérgă să-și depună *gologanul de 5*, obolul, pe talerul, vream să dă pe altarul... preoteselor artei grosolanului Thespis. Numai Teatrul Național a ramas mai în urmă, de și aci încă toți, dela mic pân’ la mare, lucrăză pe capete.

În viața de familie, sindrofiile se readuc pe tapet. Seratele intime cari se improvizează cu acesta ocaziune, mai distreză perechile de tineri, altfel osândite la un etern căscat. Êr câte-o nuntă ne mai dă din când în când privilegiul d’a luă parte la câte o serată mai completă séu și la câte-un bal, când zestrea e mai grasă.

*

Dar mai plăcute de cât sindrofiile în familie, mai incântătoare de cât seratele intime și mai folositoare de cât balurile de nuntă, sânt, fără ’ndoieală, intrunirile literare. E de regretat, că dl. Maiorescu nu și-a deschis încă primitoarele-i salóne iubitorilor de literatură, ceea ce se așteptă cu nerăbdare. Pân’atunci, cei norociți găsesc o compensațiune plăcută în primirea afabilă, de sigur, ce li se face în salónele dlui P. Grădiștean. Se scie că dsa, dominat de frumoșa idee de a reinvia „Revista Contimporană” de fericită amintire, a hotărît serile de joi pentru intrunirile literatilor cari vor colaboră la dișa revistă. Pân’ la aparițiunea ei, se fac aci frumoșe lecturi cari, ori-cât de frumoșe, totuși perd mult pe lângă gingășia dómnei de gazdă.

D’altfel, fie-care își trece viața acolo unde-l țin-tuiesc interesele. Între altele, repetițiunile cari au început la Teatrul Național încă dela 1 septembrie, ne dă destul de lucru noué acestora repertorii și cronicarii.

Aşa, mai în toate serile, la ora 7, urc treptele de piatră ale culuarului ce duce la scenă, și de-acî în dosul ei, în foierul artistilor unde se fac repetițiunile. La ordinea zilei e „Feta dela Cozia”, drama despre care au cunoscința cetitorii „Familiei” și care aci e atât de așteptată, ca și „Angelo” de Victor Hugo. Cea de ’ntîiu va deschide stagiunea sâmbetă 1/13 octombrie, grație d-rei Vasilescu care a fost aci pentru a înlocui pe dra Vermont, prinsă pe neașteptate de o recelă vrășmașă talentului ei. Cea din urmă se va jucă pentru prima oară marți, 4/16 octombrie. După aceste vor urmă: „Neruşinații”, comedie localisată după Augier și altele, cum și mai multe operete cari alcătuiesc un repertoriu destul de atrăgător. Asta ne face să credem, că est-timp Teatrul Național, mulțămîtită și unei direcțiuni mai sănătoșe, va fi mai cercetat ca anul trecut.

*

Dar uitam ceea ce e mai interesant: Esposițiunea cooperatorilor din țară, care s'a deschis duminică, 18/30 curent. Încă cu câteva zile 'nainte, afișele tipărite cu roșu și negru alb, ne vestiă programul inaugurării. Punctul I sună:

„Toți dnii membri ai Societăților cooperative din țară se vor întruni la localul Societății din calea Rahovei, nr. 44, la ora 8 dimineața, de unde vor porni la 9^{1/2} ore, cu muzica militară în frunte și 100 lăutari în urmă, la localul esposiției, în modul următor: În frunte stegul Societății încungiurat de președinții secțiunilor și urmat de societari, rînduiți pe secțiuni, fie-care secțiune avînd baniera sa purtată de un membru din comitet*.

Cetînd, mărturisese că mi-am făcut o inchipuire destul de măreță infățișându-mi pe toți membri societăților cooperative din țară adunați la oaltă. Ce vreți? eu mi cred țara destul de mare cînd e vorba a o vedea la lucru!... Astfel, încă dela 9 césuri me aflam într'un balcon de pe podul Mogoșoiei așteptînd cortegiul plin de nerăbdare și cu destulă fîme, căci nu mîncasem nimic de tîmă să nu sosesc tîrziu. După o lungă oră de așteptare, în care obosisem privind și de 20 de ori, imi 'nchipuisem că pôte alaiul va trece pe altă parte, un marș s'audi în depărtare. Mulțimea de pe strada își întorșe capetele spre partea aceea. Sosiau! etă-i!

O musică militară de infanterie în frunte; apoi câteva șiruri de președinți pe d'asupra cărora fâlfaiau doue stindarde mari; în urmă o glotă de lăutari adunați pînă și de prin infundăturile neparate și neiluminate ale Bucureștilor, cu viori și cobze, cu naiuri și țimbele, cu contra-basuri colosale, purtate ca pușca pe umărul drept; în sfîrșit, încă câteva șiruri de membri, câte doi de secțiune, cu stegulețele lor în numer de 7, și asta tot! Ce decepțiune! Și cît de puternic simțită mai ales de mine care răbdasem și de fîme?! M'am mîngăiat însă cu ideia că și-alții au mai pățit ca mine, și tot filosofînd, me 'ntorșei acasă.

După amieză, me 'ndreptai spre localul esposițiunii. El se află construit pe calea Victoriei, la doi pași mai în sus de grădina dîșă a episcopiei, acolo unde odinioară a fost grădina Basarabiei de jalnică amintire. Eram sigur, că ceea ce voiu vedea aci: lucrări de artă, produse de industrie națională, teatru, birturi, cofetării, berării etc. după cum dicea anucniul, m'ar fi despăgubit de prima-mi desiluzie. Etă-me în fața porții arcuite, lucrată cu mult gust, de și nu în stil românesc. Vream să intru, dar rădicîndu-se portiera lăsată spre a opri vederea să petrundă în lăuntru, și vedînd că totul aci eră tăcut și deșert, am hesitat să-mi plătesc cu 5 lei plăcerea d'a muri de urit găsindu-me singur în labirintul unei esposițiuni. Ideia nenorocită d'a fixa pre-

țul intrării la 5 lei, cînd se anunțase că zilele următoare va fi numai unul, ér sêrbătorile 50 bani, făcuse pe toți să renunțe d'a vedea esposițiunea în prima zi; astfel odată serviciul de inaugurare terminat și membrii plecați pe-acasă, totul remăsese pustiu.

Deci făcui și eu ca toți: mi-amânai visita pe alta dată cînd voiu pute cel puțin merge insoțit de mai mulți prieteni, ca astfel să am cui să-mi împărtășesc păreri-le: mulțămirea și nemulțămirea mea.

Astăzi voiu merge și ve voiu scrie ce-am vedut.

A. C. Șor.

Reuniunea femeilor române din Abrud,

Abrud-sat și giur, pentru inființarea unei școle de fete, țînî adunarea sa generală în Abrud-sat, la 8/20 septembrie, fiind preșenți:

Domnele: Anna Gall președintă, Anna Filip vice-președintă. Membre: Elena Adamoviciu, Josefa Ciura, Maria Vlad, Amalia Candrea, Constanția Balint, Maria Trifan, Ludmila Draia, Elena Bariț, Ana Lobonț, Florentina Têrnovean, Amalia Tobias, Ioana Bălos, Roza Pop, Maria Kóvâri, Iulia Vasii, Maria Pop, Eugenia Pop, Maria Fizeșia, Margareta Balta, Maria Boer, Iulia Luiza, Elena Mekei, Fani Albescu, Sofia Țiulescu din Caianul de jos, Roza Henzel, Anna Lazar, Maria Sinca din Biscaria, Maria Dan, Elisabeta Cióra, Maria Tuhut, Maria Coroiu, Anica Teleguț, Anica Anca, Elisabeta Leac, Maria Marc, Maria Leterna;

Domnișorele: Iulia Filip, Eugenia Tobias, Florentina Kóvâri, Rozina Tobias, Elena Balta, Maria Macavei, Netti Gall, Lucreția Totoian, Aurelia Henzel, Luiza Drumariu, Lucreția Adamoviciu, Lucreția Șuluț, Elena Șuluț, Maria Vișia, Leontina Faur, Eugenia Ciura, Mariana Balos, Leontina Faur, Antoineta Ivascu;

Domnii: Ioan Gall, Alesandru Filip, Gerasim Candrea, Iosif Draia, dr. Adalbert Balint, Aron Cioran, Ioan Têrnovean, David Candin, George Balta, Solomon Coroiu, Nicolau Sinca Biscarea, Nicolau Lobonț, Alesandru Sava, Ioan Todescu, Alesandru Drumariu, Pompiliu Șuluț, Absolon Faur, George Mogoș, Alesandru Deonca, Petru Fizeșan, Nicolau Cirlea, Alesandru Tuhut, Valeriu Henzel, Nicolau Adamoviciu, Victor Bariț, Dionisiu Băloș, Nicolau Vlad, Sevastian Henzel și Ales. Ciura secretar.

Dna presidentă deschise adunarea la 3 ore după amieză prin o vorbire binesimțită.

Secretariul Alesandru Ciura ceti raportul despre activitatea comitetului în decursul anului espirat 1882/3, despre care adunarea a luat act cu plăcere.

Domna cassariță Ana Ivascu substernu rațiociniul censurat de cătră comitetul Reuniunii, spre a fi revizuit și de cătră adunarea generală. Din acesta se vedu, că dela 1 ianuarie pînă la acesta adunare au intrat 1176 fl. 82 cr., au eșit 1105 fl. 75 cr., deci restul e 71 fl. 7 cr. Afară de acesta sumă, Reuniunea mai are depuși la „Albina” din Sibiu 1933 fl. 41 cr., ér în obligațiuni pe la privați 1065 fl. 60 cr.; deci fondul are cu totul 3070 fl. 8 cr. Rațiociniul aflîndu-se corect, domnei cassarițe i se votéză absolutoriu și mulțămîtită.

Se votéză bugetul pe anul 1883/4, în suma de 20 fl.

Se esmite o comisiune pentru inscrierea membrilor noi, și incassarea de tacse dela membrii vechi și noi, comisiunea se compune din domnele Anna Lobonț și Florentina Têrnovan.

Dna presidentă intonând necesitatea imperativă de a se deschide școla de fete în anul 1885, pune la dis-

cusiunea adunării generale acésta propunere a comitetului Reuniunii și rógă adunarea generală s'o aprobeze. Luând cuvântul dl protopresbiter Ioan Gall, motivează deschiderea școléi in 1885, arătând lipsa ce se simte de a se instruí copilele in limba română; arată că venitele Reuniunii in anul expirat se urcară la suma de 6—700 fl. și-și exprimă firma convingere, că decă Reuniunea ar stărui, ca școla de fetițe să se deschidă mai curând, atunci se mai pot sperá ajútore, și propune ca să se subșternă rugări bine motivate spre a se esoperá ajútorie dela vener. consistoriu, dela onor. Reun. a femeilor române din Brașov, dela institutul de credit și economii „Albina“ din Sibíu, precum și dela Asociațiunea Transilvană. Tot in sensul acesta vorbesce și dl dr. Adalbert Balinth, recomandând între altele ca și preoțimea din giur să fie rogată, pentru buna spriginiere, și colectare de bani, in favorul Reuniunii.

După o desbatere seriósă, și după ce dna presidentă Anna Gall declară, că decă se va deschide școla de fetițe in 1885, atunci dsa ofere Reuniunii 50 fl. și dna Iuliana Vaș promite a da case pentru școla ce s'ar infiintă in 1885, adunarea luând cu bucurie și multă-mită act de aceste oferte, decide ca comitetul să cercete toate mijlocele posibile, și in specie să se subscérnă câte o rugare bine motivată către vener. consistoriu arch. gr. or. din Sibíu, către onor. Reuniune a femeilor române din Brașov, către institutul de credit și economii „Albina“ in Sibíu și in fine către Asociațiunea transilvană, și decă se va constată, că se pöte deschide școla in 1885, fără de a se atinge capitalul, adăugându-se la acésta și ceva din interesele anuale: atunci școla să se deschidă.

Comisiunea emisă pentru inscrierea membrilor și incassarea tacselor raportéză, că s'au in scris ca membre fundátorie cu câte 10 fl. dómnele: Amalia Candrea, din Cămpeni, Constanța Balinth din Roșia, Ana Lazar din Abrud, Eugenia Pop din Abrudsat, Sofia Țiulescu din Caianul de jos, Elisabeta David din Bucium, Maria Boer și domnișorele Elena Balta și Maria Vișia din Abrudsat; ca membre ordinare dómnele: Fani Albescu, Maria Trifon, Maria Sinca din Biscaria, Maria Tuhuț, Elena Mekei, Julia Luisa, Maria Pop și domnișorele: Eugenia Tobiasș, Rozina Tobiasș, Aurelia Henzel, Lucreția Adamoviciu, Florentina Kóvári, Maria Macavei, Lucreția Șuluț, Elena Șuluț, Luisa Drumariu, Mariana Bălos, Leontina Faur și Antoineta Ivascu.

Ca membrii ajútători domnii: Absolon Faur, Solomon Coroiu, George Balta, George Șuluț, Aron Cioran, Ioan Ternoavean, Iosif Draia, dr. Adalbert Balinth, George Mogoș, Alesandru Deónca, Nicolau Sinca din Biscarea, Petru Fișean, Gerasim Candrea, Pompiliu Șuluț, Nicolau Lobonț, Nicolau Cirlea, Alesandru Drumariu, Alesandru Tuhuț, Valeriu Henzel, Nicolau Adamoviciu, Victor Bariț, Candin David, Alesandru Filip, Dionisiu Bălos și Ioan Todescu.

In sfirșit raportéză, că s'a colectat dela membrii vechi 27 fl. v. a. și dela membrii noi 78 fl. v. a. suma 105 fl. v. a.

La propunerea comitetului, adunarea proclamă de membre onorare ale Reuniunii pe dómnele: Maria Cosma, Ecaterina Gall, Iudita Măcelariu, Constanța de Dunca-Schiau, Carolina Balinth și Aurelia Vulcan.

După aceste adunarea se incheiă.

Serata „Junimei“ in Rădăuți.

— La 30 sept. st. n. —

Societatea academică „Junimea“ a studinților români dela universitatea Francisco-josefină din Cernăuți,

având inaintea ochilor părtinirea căldurósă a onorabilului public român, dovedită la mai multe întreprinderi ale sale in mod evident, se constitui și de astă dată într'un comitet pentru arangiarea unei serate național-române cu scop filantropic.

Venitul curat fu destinat in favórea Societății școlare „Dragoș“ din satul Volovét pentru ajutorarea școlărilor săraci dela școla normală de acolo. In fie-care an ofera apoi Volovétul căți-va studinți români la gimnasiul cu clase paralele româno-germane din Sucéva — firesce pentru despărțământul român. E un ce necesar pașul acesta, și e de recomandat tuturor invétătorilor români dela școlele normale din Bucovina, căci numai așa vom ajunge a avé un gimnasiu românesc in Bucovina.

Serata avú loc in 30 sept. st. n. in orașul Rădăuți in sala otelului opidan.

A fost o séră plăcută și memorabilă pentru participanți séra acésta, și ni dădú cu o dovédă mai mult, cumcă Românul — numai să voiéscă — atât in lucru cât și in petrecere nu stă inderetrul națiunilor conlocuítore.

Inse scopul scrierii mele afară de acésta este cu mult mai vértos de a incunoscință pe on. cétitori a fóiei „Familia“ despre frumosul progres al junimei noastre române, dovedit cu acésta ocasiune din partea ei in tótă privința. Dic acésta despre junimea vigorósă a secului nostru bărbătesc, care cred, că merită tótă atențiunea seriósă din parte-ne pe terenul social. Densa nu are nici un privilegiu, ca să tăcem despre smintele ei; dară s'ar comite păcat, când nu i-am da lauda cuviincióasă, când o merită. Zelul neobosit al junimei române a innălțat balurile românesce la rangul de bal de elită. Și trebuie să amintim, că balurile Societății acad. „Junimea“ și-a câștigat acest renume tocmai prin caracterul lor espres național. Publicul e convins de já, că la aceste baluri nu numai se adună o societate distinsă, dar totodată se véd niște jocuri și costumuri, și se aud niște melodii naționale române cari se deosebesc cu totul de șablonul celorlalte baluri.

Eră aprópe la 9 óre, când intrai și eu in sala de dans, ce eră încă gólá; după puține minute inse publicul incepú a se adună, și in scurt sala séméná unui florar inzeștrat cu cele mai frumoșe și nobile flori. Ferice de acel june, căruia sórtea i permise a privi in acest paradis terestru, unde ochii nu se mai putură de ajuns delectá la privirea atátor ingeri răpitori, cari primblându-se grațios dealungul salonului, se amuzau conversând și cochetând cu tinerii cavaleri români. Ce farmec răpitor desvoltau schintele ochilor lor și câte surisuri pătrundétore și șoptiri tainice pătrundeau până la adâncul inimii. Inse sunetul puternic al muzicei escelente me făcú să tresar, ea incepú a intoná hora, cu care incepú dansul și cu el o petrecere vióie și plăcută.

După ce se mai jucară puține jocuri, sosi „Romana“. Nu pot să ve descriu plăcerea, ce o simțiam cu toții, védând, cu câtă grație și elegantă sciu frumoșele noastre românceuțe a jucá acest joc frumos național român. Entusiasmul ajunse aice la culme și pe mai mulți neromâni in trănd in rëndul dansatorilor. Velselia eră generală, ea se reflectă pe tóte fetele.

Toaletele in genere au fost moderate, dară, de presente cu gust bun alese și compuse — un fenomen nou la noi — de órece se scie, că lucsul introdus prin ovrei a fost incepú a deveni o patimă daunaciósă pentru români.

Cel mai frumos și pitoresc aspect ne oferirá 9 dame imbrăcate in costume naționale, cari atraseră asupra lor atențiunea și privirile generale. Chiar neromânii acuma s'au dedat cu dênsele și pe mai mulți

din ei i auđia criticând între olaltă și exprimându-și părerile asupra celui mai frumos și gustuos costum.

Sciu că pe amabilele cetitóre le va interesá a aflá, cine a fost regina balului, și ce toalete s'au vęđut. Nu voi sę fiu tare indiscret, cá tóte au fost frumóse și fermecátóre, totuși însę voi numi cu numele din cununa splendidă de dómne și damicele, ce au infrumusețat acest bal, pe acele, ce au escelat în costume naționale: Dna Chelariu născ. Isopescu, dna Aglaia Macoveiu născ. Petrescu și drele Aurora și Aglaia Patras, Maria Cerniavschi, Ilaria Isopescu, Minodora Nastasi, Eleonora și Aspasia Maghior.

Publicul neromân încă a oferit un contingent mare. Venitul curat încă nu este fixat, se vorbește însă, că este considerabil.

Astfel decurse această nópte și cu ea animositatea și vioiciunea până 'n zori, când apoi ne despărțirăm ducând fie-care cu noi impresiunile cele mai plăcute și un suvenir frumos și neuitat.

Averchie Macoveiu.

C e e n o u ?

Pré Ssa Mihai Pavel, episcopul Orăđii-mari, după ce în sinodul din tómnă trecută a făcut promisiunea solemnă d'a asigurá viitorul gimnasiului din Beiuș, țiele trecute a îndeplinit éráș un act filantropic național, care i va atrage de nou recunoștința și stima tuturor ómenilor de bine. Pr. Ssa a dăruit în sęptémăna trecută seminariului gr. c. de băeți din Oradea-mare 200 de buți de vin holodan, cu condițiunea ca vęđându-se vinul, capitalul cástigat sę formeze un fond din al cărui vinii sę se cumpere vestminte pentru tinerii mai săraci din alumnii acelu seminariu. Buțile fiind de câte ~~5-6-7~~ hectolitre și conținend vin începęnd din 1874, prețul ce se póte sperá, se va urcă la 20,000 fl.

La Seghedin se va deschide în 15 l. c. o mare festivitate. În țiea aceea va sosi acolo regele ca sę vęđă orașul reconstruit după inundare. Cu asta ocaziune se vor întruni acolo și represintanții tuturor corporațiunilor din țérá. Biserica română va fi represintată prin episcopii și alți fruntași ai sei, conduși de ambii mitropoliti. Festivitatea are sę ținá trei țile.

Hymen. *Dl dr. Ioan Crișan*, profesor la institutul „Andreian” din Sibiu, la 7 octombre st. n. s-a serbat cununia cu domnișóra Maria Roșca în Sibiu. — *Dl dr. Dimitrie Magdu*, avocat în Arad, s'a logodit cu dșóra Teresia Borlea, fiica dlui Sigismund Borlea, fost deputat dietal și actualminte proprietar în Baia-de-Criș.

Castelul Peles, palatul dela Sinaia al regelui Carol I s'a inaugurat în duminica trecută. Intėiu s'a făcut serviciu divin, la care a oficiat Primatul; apoi un general a cętit istoricul castelului, care cuprinde și numirea ce i s'a dat de „Castelul Peleș”, și actul fu scris de Maj. lor și de cátrá toți cei invitați. Mergęnd apoi la ușa palatului, regele o deschise cu cheia ce avea la sine. Maj. Lor intrará astfel, cu mitropolitul și cu toți cei invitați percurserá tóte salele, cari fure stropite cu apă sfințită. La 2 óre urmă prânđul, la care mitropolitul pronunță primul toast pentru regele și regina. Regele țiese al doile toast, spunęnd cá scopul pentru care a ridicat acest castel în munții Carpaților, a fost ca sę infigá în pământul României temelțile locu- inției sale, și acesta ca una din dovede, cá legat este cu pământul și cu sufletul acestei țeri și 'nchiná pentru mărirea și fericirea României. Dl Dimitrie Ghica, președintele Senatului inchiná pentru fericirea regelui și a reginei. Ilustrul nostru poet, dl V. Alecsandri, în câteva cuvinte, pe cari „Românul” le numește „sânțirea românescă a Castelului” urá tóte fericirile dorite

proprietarilor palatului. Dl generar Cernat redică un toast în numele armatei. În urmă dl C. A. Rosetti, președintele Camerei, pófti tóte fericirile ce se cuvın proprietarilor Castelului Peleș, cari au înfipt temelile lui în rărunchii Carpaților, precum prin faptele lor au lucrat și lucrézá d'a se 'ntruni cu aspirațiunile, cu simțemintele, cu inimele tuturor Românilor.

Adunarea din Lipova. În nrl de astăzi al foii nóstre publicăm socóta despre vinitul concertului și balului, cari s'au dat în Lipova cu ocaziunea adunării generale a Societății pentru fond de teatru român. Din această socótá se vede, cá vinitul curat din bal și din concert este 439 fl. 40 cr.; adăugęndu-se această sumá la ceea de 486 fl. 35 cr., intrată dela membrii și publicată în nr. 33 al „Familiei”, rezultatul e cá intregul vinit curat al adunării din Lipova este 925 fl. 75 cr.

Lambrior a murit! Această scire durerósă ni-o aduc țiearele din Iași, unde repausatul ocupá catedra de profesor la liceu și la șcóla militară de limba română și istorie. Lambrior a fost unul din cei mai distinși învățați români, care ca limbist s-a făcut nume neperitor. El s-a terminat studiile la șcóla de „Hautes études” dela Paris și s'a specializat în limba română. Cercetările sale sânt publicate în țieuariul „România” din Paris. El a fost numai de 37 ani. În mormęntarea-i s'a făcut, vineri (5 oct. st. n.); au ținut cuvęntări dnii Burla, Dimitrescu, Savinescu, Misir și doi elevi ai adormitului.

La Năsęud în 4 oct. s'a serbat a 21-a aniversarie a înființării gimnasiului. Sęra s'a dat un bal în folosul studenților bolnavi, însę a fost atât de slab cercetat, încát a produs — deficit. Causa însę va fi fost și timpul nepotrivit.

Călindarul lui Păcala. Acesta va fi titlul călindarului umoristic, care va apăre pentru anul viitor 1884 în editura „Familiei” în Oradea-mare. Călindarul acesta va fi o continuare a celui apărut pentru anul curent cu numirea „Catastihul Dracului”, dar va avę un format mai mare, și va cuprinde și țergurile, precum și scara de timbre. Tecstul va fi intercalat de vr'o 30 de ilustrațiuni umoristice. Prețul remâne tot acelaș, 40 cr.; după 10 esemplare sę dá al 11-le ca rabat. Doritorii de a-l avę sę se adreseze la administrațiunea foii nóstre, cáci călindarul se aflá deja sub tipariu.

Ucigătorii lui Majláth, Spanga, Pitély și Berecz, au fost condamnați la mórte prin ștręng; toți trei au apelat.

Societatea pentru fond de teatru român.

Socótá generală

Despre banii, ce au încurs la comitetul central de primire a Societății pentru fond de teatru român — cu ocaziunea adun. generale din 6 și 7 aug. 1883 ținute la Lipova.

A.

Titulo : Tacse de membrii pe un an
cu 5 fl. 40 fl. — cr.

Titulo : Tacse de membrii ajutători 95 fl. 50 cr.

Suma 135 fl. 50 cr.

Acesti bani împreună cu cóla contribuenților s'au și predat dlui președ. al Societății pentru fond de teatru român — cu ocaziunea adunării generale și s'au publicat în „Familia” nr. 33.

B.

Titulo : Spese de primire au încurs . 218 fl. 05 cr.
(Lista contribuitorilor urmézá mai la vale. Red.)

Venitul dela concert	379 fl. 40 cr.
Venitul dela bal	235 fl. 50 cr.
Suma	832 fl. 95 cr.

C.

Spesele: Pentru tipărituri, poștă, telegraf, recvisite de scris, muzică, sala de joc, decorare, iluminare, șatra, arangierea și spargerea șatrei, servitori, cărăușe, panduri, pompieri 392 fl. 95 cr.

Venitul curat	440 fl. — cr.
Detragënd portul poștal	— fl. 60 cr.

S'au trimis la adresa dlui George Szerb) cassariul Societății pentru fond de teatru român 439 fl. 40 cr.

Notă. Cu ocasiunea balului au suprasolvit: Dnii G. Lazaru 3 fl. 50 cr. Aureliu Suci 1 fl. 50 cr. G. Radnean 2 fl. Ioan Draga 1 fl. Aureliu Petroviciu 1 fl. 50 cr. M. Antonoviciu 50 cr. Kabdebo 1 fl. 50 cr. Șerban 50 cr. Coman 50 cr. Ant. Folcz 1 fl. 50 cr.

Lipova la 16/28 aug. 1883.

Din însărcinarea comitetului central de primire

Ioan Tuducescu
notar.

Consemnare

despre banii incurși ca spese de primire cu ocasiunea adunării generale a Societății pentru fond de teatru român, ținută in opidul Lipova la 6 și 7 august st. n. a. c. in urmarea apelului.

Din Lipova: Rds. D. I. Tieran prot. in Lipova 5 fl. D. Borbola avocat 3 fl. Grig. Marienescu canc. la județ 2 fl. A. Micu vice not. 2 fl. A. Popoviciu opincariu 2 fl. Lad. Panaiot not. 2 fl. I. Ardelean not. la mēsa orfan. 1 fl. Nic. Roșiu cogioacar 1 fl. Ioan Schelegia preot in Lipova 1 fl. Vas. Cismaș preot in Dorgoș 1 fl. St. Draia cogioacar 2 fl. Const. Popoviciu 2 fl. St. Hodogiu 2 fl. Dim. Cismaș 1 fl. Crist. Bichicean 2 fl. P. Schelegia 1 fl. Pavel Jancu 1 fl. Dna Barboș 1 fl. Vēd. Simon 50 cr. I. Fogarași 50 cr. Nic. Iovan 50 cr. Nic. Angel 1 fl. I. Muntean 50 cr. C. Saviciu 1 fl. Em. Ardelean 30 cr. Teod. Damacuș 50 cr. Nicolau Mircu 1 fl. Part. Popoviciu 2 fl. Al. Ciordan 1 fl. Teod. Taloš 1 fl. I. Muntean 50 cr. Mich. Isac 50 cr. Iacob Raț 1 fl. G. Barna 2 fl. Nic. Muntean 5 fl. Nic. Bradean 1 fl. Vas. Muntean 2 fl. Pet. Perii 1 fl. St. Simon 1 fl. Vas. Secheșan 1 fl. Cristof Mircu 1 fl. Petru Candea 1 fl. V. Eftimie 1 fl. Nic. Caprucean 1 fl. At. Naraențiu 1 fl. Nic. Rusu 1 fl. At. Popi 2 fl. D. Muntean 1 fl. And. Daliciu 1 fl. Iul. Marcoviciu 1 fl. Ios. Brata 40 cr. Fl. Bugi 3 fl. Rom. Onu 1 fl. And. Grozi 50 cr. D. Grozi 50 cr. E. Dehelean 60 cr. I. Ardelean 2 fl. M. Vașescu 1 fl. Ioan Nedelcu 60 cr. P. Andras 1 fl. T. Marian 1 fl. Grig. Andraș 2 fl. Dim. Flueraș 1 fl. G. Novac 1 fl. P. Pap 1 fl. Sim. Mircu 1 fl. G. Bucur 1 fl. P. Petroviciu 1 fl. Frații Daina 1 fl. G. Daina 1 fl. C. Tocaciu 1 fl. G. Damacuș 1 fl. I. Puțiu 1 fl. I. Sendrei 1 fl. I. Nichi 1 fl. At. Micu 1 fl. Crist. Giuchiciu preot in Lipova 2 fl. N. Ursulescu 50 cr. Savu Haiduc 60 cr. G. Bogoi 1 fl. I. Muntean 1 fl. Ioan Puticiu 1 fl. Z. Caprucean 1 fl. N. Boșorogan 1 fl. N. Milos 1 fl. Simeon Tomescu preot in Sistaroveț 1 fl. Vas. Joțica adj. not. in Sistaroveț 1 fl. M. Suci padurar in Sistaroveț 2 fl. V. Ioanoviciu preot in Cuvin 4 fl. Nic. Stoianoviciu preot in Chesint 1 fl. I. David 1 fl. M. Martin docinte in Alioș 1 fl. Dim. Miut preot in Fibiș 1 fl. E. Vuia docinte in Fibiș 1 fl. N. Lepa 1 fl. V. Șumar 50 cr. I.

Groza preot in Feregihaz 1 fl. D. Dimitrievaiu 1 fl. G. Stoian 1 fl. V. Velin 1 fl. Voicu Hamsea preot in Fiscut 3 fl. Nic. Bogdan preot in Săn Nicolau mic 2 fl. V. Adamoviciu 1 fl. V. Zamfiroviciu not. in Alioș 1 fl. V. Chisan 50 cr. M. Miloș 50 cr. N. Vlad 50 cr. V. Gruescu 1 fl. A. Peia 50 cr. M. Laz 50 cr. P. Popoviciu 50 cr. Dim. Veche not. in Dorgoș 1 fl. M. Magdu preot in Șimoș 1 fl. I. Vuculescu preot in Șimoș 1 fl. G. Boc docinte in Sistaroveț 1 fl. D. Pânea preot in Pauliș 2 fl. Ioan Beleş preot in Odvoș 2 fl. V. Popoviciu 1 fl. S. Tamașdan preot in Pecica 2 fl. Dionisiu Pascuț avocat in Faget 1 fl. I. Novac 1 fl. A. Gaitan 1 fl. Vas. Crișan 1 fl. P. Corcan 50 cr. Micș 1 fl. A. Popescu not. in Hodoș 1 fl. And. Popescu preot in Zalbalt 1 fl. P. Stefanoviciu 1 fl. Dim. Istfan 50 cr. I. Dragan 50 cr. I. Iosif 50 cr. I. Labașan 50 cr. Nic. Avram docinte 50 cr. Al. Nemeș preot in Ususeu 2 fl. Vas. Beleş protop. in Varadia 1 fl. Iosif Jorgoviciu preot in Curesdia 1 fl. I. Clômbeș preot in Hodoș 50 cr. Tomi 75 cr. George Saviciu not. in Naidorf 2 fl. George Georgieviciu caltunar in Lipova 5 fl. G. Muntean 2 fl. Dabiciu not. in Chesint 7 fl. G. Pap not. in Șimoș 3 fl. Georgie Cogioacar cassar orfanal in Lipova 1 fl. P. Popoviciu preot in Ecica 3 fl. Daju notar in Toracul-mare 2 fl. L. Negron 1 fl. C. Negron 1 fl. S. Tomescu preot in Sistaroveț 1 fl. Avram Blagoescu 50 cr. Ioan Tomescu 30 cr. Teaha Cornea preot in Chizdia 2 fl. Ilustr. D. episcop Ioan Mețian 10 fl. Ilustr. D. episcop Victor Mihali 2 fl. 50 cr. Ioan Boroș preot in Zabran 2 fl. Vas. Zorlențan preot in Capuța 1 fl. T. Cosma 50 cr. Moise Magdu preot in Șimoș 6 fl. Teodor Stan preot 3 fl. Nicolau Barna 1 fl. Suma 218 fl. 5 cr.

Opidul Lipova 12 august 1883.

Ioșif Suci
păroc ca cassar.

Călindarul săptămânei.

Ziua sept.	st. n.		Numele sântilor și sērbătorile.	Sōrele resare	Sōrele apune
	v.	si.			
Duminecă	2	14	Mart. Ciprian.	6 16	5 15
Luni	3	15	Mart. Dionisie.	6 17	5 14
Martți	4	16	Pār. Ierotei.	6 18	5 12
Mercuri	5	17	Martiră Haritina.	6 19	5 10
Joi	6	18	Apost. Toma.	6 20	5 8
Vineri	7	19	Mart. Sergie.	6 22	5 7
Sâmbetă	8	20	Cuv. Pelagia.	6 23	5 6

Serile de toamnă și de érnă

incepënd in curënd, ne luăm voia a recomandă atențiunii publicului cetitor românesc fōia nōstră, care tinde a produce abonanților sei momente de distracțiune instructivă.

Dnii a căror abonamente espiră cu nrl trecut, când se incheiă treiluniul jul.—sept. sânt rugați sē binevoiescā a-și rennoi de timpuriu abonamentele, căci a conto nu putem trimite fōia nimenuia. De aceea și cei ce nu ș-au refuit încă prețul de abonament, sē pot-tescā a-și achitā datoriile.

Cei ce nu mai vor sē fie abonați, sânt rugați a ne innapoiā nrl acesta, ca sē-i ștergem din registrul abonanților.

Proprietar, redactor respundător și editor: IOSIF VULCAN.

Cu tipariul lui Eugeniu Hollósy in Oradea-mare. Strada principală.